

קלי הבישול

1) ביאור הלכה סימן שיח ד"ה * וקולייס האיספנין

וקולייס האיספנין וכו' - ולא דוקא אלו דה"ה לכל כיוצא בזה דבר דק ורך ביותר [רמב"ם פ"ט]:

2) משנה ברורה סימן שיח ס"ק מב

ואסור ליתן פת וכו' - הוסיף בזה דין אחר והטעם דסבירא ליה לדעה זו דיש דברים שמתבשלים אפילו בכלי שני מפני שהם רכים ואין אנו בקיאים וע"כ הוסיף לאסור ליתן פת האפוי שהוא רכיך אפילו בכלי שני וה"ה דלדעה זו יש להחמיר נמי בשאר דברים שלא ליתנם בכלי שני ועיין לקמן בס"ט אודות תבלין:

3) שמירת שבת כהלכתה ח"א פ"א ס' נט

מכיון שישנם מאכלים המתבשלים גם בכלי שני ואין אנחנו בקיאים לדעת אלו הם יש להחמיר ולומר שכל דבר שאינו מבושל יש משום איסור בישול גם בנתינתו בכלי שני אם אמנם התבשיל שבכלי שני הוא חם ולפיכך אסור ליתן ביצה חיה בתבשיל חם בשיעור שהיד סולדת בו שבצלחת והוא הדין באשר לקקאו רגיל קפה טחון שאינו מבושל (קפה שחור) על-יתה בכל צורה שהם כגון הנתונים בשקית או בכפיתתה דבש ועלי מנתה נענע וכדו' - כל אלה אין לתתם בכוס שהיא כלי שני כשהם אינם מבושלים זה מכבר... וכן אין ליתן פלח לימון לתוך תה כשהוא בכלי שני יוצאים מן הכלל הזה הם המים והשמין והתבלין (קעד) שאותם מותר ליתן בכלי שני גם כשאין מבושלים

(קעד) ... שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל דלא מסתבר שהם תבלינים הרגילים בינינו שהם באים להטעים התבשיל דכיון שהם דקים מאד כל שכן שהם מתבשלים גם בכ"ש ועיין ש"ש מלאכת בישול בב"ר סוס"ק ע דהכוונה לקנמן זנגביל ושמן ...

4) חזון איש או"ח ס' נ"ב

יח) בשו"ע סי' שי"ח ס"ה מבואר פלוגתת הסמ"ג והטור בליתן פת בכלי שני שהי"ס דעת הסמ"ג דאסור דהא מבואר בגמ' מ"ב ב' לחד לישנא דמלח מתבשל אף בכלי שני ושמענין דאין כלי ראשון תנאי בעיקר מלאכת הבישול רק שכן הוא המציאות ברוב הדברים שאין מתבשלין בכלי שני אבל דבר רך שנוח להתבשל ומתבשל בכלי שני יש בו משום בישול אף בכ"ש וגם הטור מודה בעיקר הדבר אלא דס"ל דאין לנו לחוש בפת כיון דלא מצינו בגמ' אלא במלח אין לנו לחוש לדברים אחרים ואנו נוהגין להחמיר כהסמ"ג וכו' במ"ב סקמ"ב בשם המ"א דיש להחמיר בכל דבר שאין היתרו מבואר בגמ' ומיהו י"ל כיון דמים ושמן מבואר בגמ' שאין מתבשלין בכ"ש כדאמר מ' ב' מ"ב א' אין להחמיר רק בפת המבואר בסמ"ג ומשום שהוא כבר אפוי נוח להתבשל אבל לא בשאר דבר וכן משמע מהא דסתם ביו"ד סי' ק"ה להקל בכלי שני דיעבד ולא חילק בין בשר לפירות וירקות האסורין בכלאי כרם וערלה וטבל (יט) אמנם לבשל ביצה בכלי שני שהי"ס ודאי אסור דכיון דחזינן שהיא מתבשלת בכ"ש שמחליפין המים ב' וג' פעמים כמו בכלי ראשון הלא בכה"ג מודה הטור דחשיב בישול אף בכלי שני

5) שו"ת אגרות משה חלק או"ח ד סימן עד (יח)

ועל קאפע /קפה/ אינו מבושל וכן קאקאו שאין נאכלין והוא רק לתבלין לכאורה הם ודאי בכלל סתם תבלין וא"כ מפורש במתני' שבכלי שני אינם מתבשלין ומותר ליתן לכתחלה, ותמוה על מה שעה"ש מחמיר בכלי שני וגם בכלי שלישי לדעתו, וכן משמע ממ"ב ס"ק ל"ט שאוסר גם קאווי /קפה/ שהוא קפה בכלי שני מטעם דיש דברים המתבשלים בכלי שני הא בתבלין מפורש שאין מתבשלין בכלי שני. בשלמא בעלי טיי אפשר לא נחשבו בכלל תבלין דהם לא ניתנו לטעמא אלא למראה ואינם בכלל תבלין שבמתני' ושייד לאיסתפוקי בהו אבל קפה וקאקאו שהן תבלין בודאי הרי הם בכלל תבלין שבמתני' וליכא ספק וצ"ע. ולמעשה צריך עכ"פ להחמיר בכלי שני ומותר בכלי שלישי.

6) שו"ת אגרות משה חלק או"ח ד סימן עד

(טו) הנה עלי הטיי/עלי התה/ אינם מבושלים בעשייתם אלא רק מיובשים בחום. האם מותר להכין טיי בכלי שלישי בשבת.

תשובה: לע"ד לא נראה כלל לומר דאיכא דברים שמתבשלים בכלי שלישי. דלא מצינו אלא שבכלי שני יש דברים המתבשלים וממילא מאחר שאין אנו יודעין יש לאסור כל דבר, ובכלי שלישי לא מצינו, ומש"כ בעה"ש סימן שי"ח סעיף כ"ח דעינינו רואות שטיי/שתה/ מתבשל גם בכלי שלישי לא מובן זה ומה שרואין אנו בעינינו שמתאדמין המים זה אינו ענין בשול דאף בקרים ממש מתאדמין במשך זמן וכ"ש בחמין כשאין היד סולדת ולא זהו ענין בשול, הגע עצמך דמה שעיינו רואות אינו כלום דהא מלח רואין אנו שבחם קצת מרגישין טעם המלח כמו בשמו אותו בחמין שהיד סולדת ומ"מ הלכה כר"נ (שבת מ"ב ע"ב) דאפילו ראשון לא בשלה ואף לר' יוסף לא בשלה אלא בכלי ראשון אף שאין אנו מרגישין שום חלוק בטעם בין מלח בכ"ר = בכלי ראשון = ובין בכלי שני ואף לל"ק דאבי דתר"ח דבכלי שני נמי בשלה משמע דהוא דוקא בכ"ש ולא בפחות, אלמא דבשול הוא ענין אחר דהוא תועלת שאיכא במלח ע"י הבשול יותר מהרגשת טעם מלוח שזה איכא אף בצונן גמור דמלח שאינו מבושל נמי נותן טעם מלח כידוע ממליחת בשר והמליחה עצמה בצונן הא עושה לענין איסור והיתר כמבושל, ומ"מ אין בזה תועלת הבשול ואמדו חז"ל שהוא דוקא בחום גדול מאד עד שלהלכה הוא דוקא כבשרא דתורא. וכן הוא בעלי הטיי שמה שנצבע המים בחום קטן אינו ענין בשול, שלכן אפשר שהוא מקושי הבשול וא"כ אין לנו לומר מעצמנו כלום אלא מקבלה וממילא הוא ככל סתם דברים דהוא בכלי שני ספק ובכלי שלישי יש להתיר.

7) עורך השלחן או"ח שי"ח סעיף כח

וכיון שנתבאר דכל דבר שהדחתן זו היא גמר מלאכתן הוי בישול וחייב בשבת לפ"ז העשב שקורין טה שמערין עליהם חמין ודבר ידוע שבישולן קל ואפילו בכלי שני מתבשלים כמו שעיינו רואות המערה עליהן חמין בשבת אפילו ע"י כלי שני חייב חטאת ורבים נכשלים בזה בטענות של הבל יש שאומרים שהטיי"כ כבר נתבשל במקומו ואין בישול אחר בישול וטעות גדול הוא אפילו אם האמת כן הוא דבשם אין הבישול לבשלו אלא לעשותו פירא שיהא ראוי לבישול ואיך נאמר על זה שהוא כבר מבושל והרי מוכרין אותו עתה בכסף מלא כדי לבשלו וגם שמעתי ששקר הדבר שאין מבשלין אותו במקומו ויש שעושיין ע"י כלי שני והיינו שמערין מים חמין מהכלי ראשון לצנצנת ונותנים עליו הטיי"כ ואח"כ נותנים המים והטיי"כ להטשאני"ק ואח"כ שופכין עליהם החמין מכלי ראשון וממ"נ חייבים חטאת ובפרט שעיינו רואות שמתבשלים בכלי שני ובכלי שלישי שבישולן קל ויש שנוהגים לערות עליהם רותחים מכלי ראשון מבעוד יום ועומד מעט ואח"כ שופכים המים והטיי"כ נשאר יבש ולמחרת בבוקר שופכים עליו חמין מכלי ראשון שהרי כבר נתבשל מאתמול ואין בישול אחר בישול בדבר יבש אך בזה האופן צריך להשהות החמין על הטיי"כ מבעוד יום מעט זמן כדי שיתבשל ולא לערות החמין על הטיי"כ ותיכף לשפוך החמין לחוץ דברגע אחת לא יתבשלו והדרך הישר הוא להכין הסענ"ס מבעוד יום וכן אנו נוהגים וכן הדין בקאו"א ובשאר מיני בישולים כאלו כמו סאקאלאד"א וקאק"א:

8) נפש הרב ד' ק"ע

[י] במשנה ברורה סי' שי"ח ס"ק ל"ט הביא דעת כמה מן האחרונים להחמיר שלא לעשות תה אפילו בכלי שני ורבנו אמר בזה הלשון שהסבא שלו היה מדקדק במצוות והיה משתמש בשקיות תה בכלי שני ואף הוא היה נוהג אחריו להקל בזה ג"כ

9) The Laws of Cooking and Warming Food on Shabbat, notes of R. H. Schachter

Regarding making tea on *Shabbat*: The Talmud says that even though *bishul* generally cannot occur in a *keli sheni*, "*kalei habishul*" are an exception and can be cooked in a *keli sheni*. For this reason, the *Responsa Binyan Tzion* (1, 18) asserted that one should be stringent to not make tea with tea bags on *Shabbat*, even in a *keli sheni*, because of the concern that perhaps the tea leaves are also *kalei habishul*. However, this view, to question perhaps everything is included in *kalei habishul*, has not been generally accepted, since the Talmud has a very short list of *kalei habishul*.

Accordingly, one may make tea on *Shabbat* using the hot water of an urn. One should first place the water into a *keli sheni* and only afterwards place the tea bag in the water. However, one should be careful about squeezing out the tea bag because of concerns of the *melakhah* of *sechitah* (squeezing). (See *Nefesh HaRav* page 170.)

It is permissible to warm a bottle of baby formula or milk in a *keli shani*.

עם מרדכי ס' י' (ד' ע' - ע"א)

וכבר נתבאר לעיל סי' ט אות יא לענין בישול בחמה דע"פ סברת ספר הלכות שבת י"ל דחכמים השוו מדותיהם והקילו בכל אופן כל שאינו דרך בישול וגם בכלי שני יש לומר כן ולפ"ז ניחא סתימת הראשונים והשו"ע להתיר בכלי שני חוץ ממה שנוכר בגמ' ולא חששו שאין אנו בקיאים דכל שאינו דרך בישול מותר אפילו אם מתבשל במציאות ואדרבה צ"ע למה אסר השו"ע פת בכלי שני ס"ה וי"ל דדרך בישול בכלי שני נמדד לעומת כלי ראשון וכיון שאינו מצוי כ"כ להשים פת בכלי ראשון א"א לומר דבכלי שני לא נחשב דרך בישול ולפ"ז נראה להחמיר בתה בכלי שני וכדעת המ"ב ודלא כדעת האג"מ עיין לעיל אות ב דכיון שדרכו בזמנינו לבשל תה בכלי שני יש איסור דאורייתא כיון דהוא מקלי הבישול כדנראה במציאות נמצא דתבלין שבגמ' דהתירו בכלי שני יותר קל משאר מאכלים שאסרו בכלי שני לדעת התוס' מאידך שקית תה חמור טפי משאר מאכלים ואסור מדאורייתא לבשלה בכלי שני גם לפי השו"ע משא"כ בשאר מאכלים שאין דרכם לבשלם בכלי שני דמותר להניחם בכלי שני ולפי הנ"ל יתכן לחלק בין כלי שני שלישי אף אם במציאות שוים הם לענין בישול אס כלי שני דרכו בכך וכלי שלישי אין דרכו בכך אך נראה שתה דרכו בכך גם בכלי שלישי ע"י הורקת מים מקדירה לכד של כסף ומהכד לכוס ואח"כ מכניסים התה ומ"מ נ"מ לשאר דברים שאין דרכם לבשל בכלי שלישי דלפי הנ"ל מותר ודלא כדעת החזו"א סי' נב סקי"ט שכתב דאין לחלק בין כלי שני שלישי כיון דבמציאות שוים הם וכנ"ל והנה היראים כתב וז"ל ואין בישול תלוי לא בכלי ראשון ולא בכלי שני אך לפי שהוא דבר המתבשל פעמים שהוא דבר רך ומתבשל אף בכלי שני ויש דבר קשה שאפילו בכלי ראשון אינו מתבשל ויש דבר המתבשל בכלי ראשון ולא בכלי שני וכו' למדנו לפי רכיכותו הו' בישולן הילכך יזהר אדם שלא להכניס בשבת שום דבר בכלי שני ואף בכלי שלישי שהיד סולדת בו שאין אנו בקיאים בדברים רכים וקשים מי הוא מתבשל ומי שהוא אינו מתבשל וכו' עכ"ל ומכאן מקור לשיטת המג"א להחמיר בכל מאכלין בכלי שני וגם מקור לשיטת החזו"א להחמיר בכל מאכלים אפילו בכלי שלישי משום חשש קלי הבישול ולפי זה יש לפרש מחלוקת הגר"ז והמ"ב מצד החשש דקלי הבישול דלעיל אות ב בארנו מחלוקתם מצד נראה כמבשל דהמג"א מחמיר בכל מאכלים כיון שיש מאכלים שדרכם לבשל בכלי שני ואיננו בקיאים בקלי הבישול ובקלי הבישול שדרכן לבשל בכלי שני אסור מן התורה אבל לא מצינו במשקין שדרכן לבשל בכלי שני ולכן מותר לפי הגר"ז ולפי המ"ב מקילים רק בתבלין ומים שמפורש הוא בגמ' שמותר אבל במשקין החמירו כבאוכלין אף אם החשש דקלי הבישול לא שייך דלא פלוג חז"ל ולפ"ז זה יש לפרש מחלוקת הגר"ז והמ"ב מצד החשש דקלי הבישול דלעיל אות ב בארנו מחלוקתם מצד נראה כמבשל דהמג"א מחמיר בכל מאכלים כיון שיש מאכלים שדרכם לבשל בכלי שני ואיננו בקיאים בקלי הבישול ובקלי הבישול שדרכן לבשל בכלי שני אסור מן התורה אבל לא מצינו במשקין שדרכן לבשל בכלי שני ולכן מותר לפי הגר"ז ולפי המ"ב מקילים רק בתבלין ומים שמפורש הוא בגמ' שמותר אבל במשקין החמירו כבאוכלין אף אם החשש דקלי הבישול לא שייך דלא פלוג חז"ל

11) **Ain't No Bishul In A Kli Shlishi, by Moshe Yess**

Well I know what can and cannot be 'cause it don't take much brains you see, To figure out what's possible and what's that possibility. A square peg don't go in a round hole you can't walk to rock and roll, One thing that will always be there ain't no bishul in a kli shlishi. Ain't no bishul in a kli shlishi, There ain't no bishul in a kli shlishi, You can drive for all eternity, There ain't no bishul in a kli shlishi. Well a kli rishon a kli sheni well them a different case you see, So go tell everyone who be There ain't no bishul in a kli shlishi.